

9. Danilova L. Yu. (2006). Razvitie kadrovogo potentsiala bibliotek dalnevostochnogo federalnogo okruga (na primere obschedostupnykh publichnykh bibliotek). *Kadrovyy potencial bibliotek*, pp. 16—32, [online]. Available at: http://www.spsl.nsc.ru/fulltext/GPNTB/046_gpntb.pdf [Accessed: 10.01.2022].
10. Ispolzovanie nauchnykh issledovaniy dlya prodvizheniya gramotnosti i chteniya v bibliotekah: rukovodstvo dlya bibliotekarey. (2022). *IFLA. Profesionalnii doklady*, 128, p. 35, [online]. Available at: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/publications/professional-report/128.pdf> [Accessed: 10.01.2022].
11. *Elektronni informatsiini resursy bibliotek Ukrainy: za rezul'tatamy doslidzhennia*. (2022), [online]. Available at: https://www.irf.ua/files/ukr/activities_rip_345_ua_res_desc.pdf [Accessed: 10.01.2022].
12. *Virtualnaya ekskursiya po biblioteke: idei po sozdaniyu*. (2022), [online]. Available at: <https://lala.lanbook.com/virtualnaya-ekskursiya-po-biblioteke-idei-po-sozdaniyu> [Accessed: 10.01.2022].
13. *Informatsionnyie tehnologii v bibliotekah: daydzhest-konspekt*. (2015). Novosibirsk: Izd-vo NGONB.
14. *Korotkyi zvit Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho pro naukovu diialnist u 2017 r.* (2022), [online]. Available at: <http://www.nbu.gov.ua/node/4014> [Accessed: 10.01.2022].
15. *Intehratsiia v yevropeyskyi osvittii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy: monohrafiia*. (2022), [online]. Available at: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/3717> [Accessed: 10.01.2022].

Надійшла до редакції 12 січня 2021 року

ЗА РУБЕЖЕМ

УДК 378.22.091.2:[025+004](44)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2022.1(306).47-52

Анатолій Гуменчук,
кандидат історичних наук, доцент,
заступник директора Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин та соціальних наук ПрАТ
"Міжрегіональна Академія управління персоналом",
e-mail: topa@ua.fm
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8931-7474>

Французька модель вищої бібліотечно-інформаційної освіти: когнітивні та організаційні особливості

Висвітлено історію виникнення та сучасний стан функціонування системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти Франції. Пріділено увагу її місцю у світовій системі підготовки бібліотечно-інформаційних кадрів, визначено особливості когнітивного та організаційного складників. Зауважено, що для французької моделі вищої інформаційної освіти традиційною є підготовка фахівців для бібліотек, архівів і центрів документації в межах однієї спеціальності. Розглянуто специфіку ступеневої підготовки бібліотекаря-документаліста у французьких університетах, схарактеризовано профілі їхніх магістерських програм. Проаналізовано сучасні вектори підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців у найавторитетнішому спеціалізованому закладі вищої освіти Франції — Вищій національній школі бібліотекознавства та інформаційних наук, яка пропонує програми подвійних дипломів, зорієнтовані на кон'юнктурні спеціалізації, що мають попит на інформаційному ринку країни. Визначено особливості когнітивного складника магістерських освітніх програм, схарактеризовано ключові компетентності, яких набувають здобувачі освіти. Наголошено на перспективних для України інноваціях французької моделі підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців, які варто реалізувати в межах єдиної інтегрованої спеціальності 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа".

Ключові слова: вища бібліотечно-інформаційна освіта; Франція; магістерські освітні програми; модель інтегрованої підготовки "бібліотекар-архівіст-документаліст"

Постановка проблеми. Євроінтеграційні тренди розвитку вищої освіти України потребують вивчення та впровадження найкращих здобутків європейського досвіду підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців. Однією з провідних світових моделей вищої бібліотечно-інформаційної освіти є французька, що розпочала еволюцію на початку XIX ст. і відтоді демонструє сталий розвиток відповідно до модернізаційних змін європейських освітніх практик і вимог ринку праці. Ця тенденція зумовлює доцільність визначення основних

етапів еволюції та напрямів трансформації французької моделі підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців, виявлення інноваційних підходів європейських колег до підвищення якості й конкурентоспроможності підготовки кадрів.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. За результатом аналізу публікацій із проблематики дослідження варто зауважити, що, попри оригінальність французької бібліотечно-знавчої школи, її майже не досліджували українські науковці. Поглибленому вивченню системи підготовки бібліотечних фахівців вищої кваліфікації у Франції присвячено дисертаційне дослідження А. Царьової [9], за результатами якого видано навчальний посібник, що висвітлює специфічні особливості різних рівнів вищої бібліотечної освіти цієї провідної європейської країни [8]. Окремі аспекти формування когнітивного та організаційного складників французької системи підготовки бібліотечних кадрів висвітлено у працях Т. Лиховид [3; 4] та А. Соляник [6; 7]. У контексті інтернаціоналізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти досвід європейських країн, зокрема й Франції, розглядали Ю. Бабушкіна та І. Парамонова [2]. Суттєвим внеском у дослідження впливу французької моделі вищої бібліотечно-інформаційної освіти на розбудову системи підготовки бібліотекарів-документалістів у франкомовних країнах Африки є дисертаційна розвідка А. М. Абтакабо [1]. Цінним фактографічним джерелом, що висвітлює профілі освітніх програм підготовки бакалаврів і магістрів у різних видах закладів вищої освіти Франції, є підготовлений за ініціативою ІФЛА всесвітній довідник із бібліотечної, архівної та інформаційної освіти [14], а також контент офіційного сайту Вищої національної школи бібліотечознавства та інформаційних наук [13] та інтернет-ресурсів [10—12]. Брак ґрунтовних досліджень, присвячених сучасному стану та перспективам розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти Франції в умовах цифровізації глобального комунікаційного простору зумовлює актуальність розвідок з окресленої проблематики.

Мета статті — визначення особливостей когнітивного та організаційного складників французької моделі вищої бібліотечно-інформаційної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Французька модель вищої бібліотечної освіти є однією з найстаріших та найавторитетніших у

світі. Вона зародилася під впливом розвитку високої культури формування та зберігання національного документального надбання країни. Фонди Національної бібліотеки Франції — однієї з найстаріших у світі — було сформовано з колекцій книг і рукописів королівської родини Карла V (1364—1380), які він ще в XIV ст. об'єднав у доступну для науковців книгозбірню. У 1537 р. король Франції Франциск I спеціальним указом запровадив обов'язковий примірник усіх видань, що друкувалися на території країни й мали надходити для поповнення фонду Королівської бібліотеки. У 1792 р. вищий орган законодавчої влади Франції надав їй статус національної. Стрімке збільшення в країні кількості бібліотек та архівів упродовж XVIII ст. потребувало кваліфікованих кадрів. Першу спеціалізовану школу підготовки фахівців для книжкової та архівної галузі було відкрито в Парижі 1821 р. Нині це Національна школа досліджень стародавніх рукописів, що пропонує трирічну аспірантську освітньо-наукову програму для підготовки архіваріусів-палеографів, надаючи диплом докторського ступеня в галузі академічних бібліотек та архівів.

У 1822 р. у структурі Державного архіву Турина було відкрито школу архівних і палеографічних досліджень, що готувала фахівців для забезпечення збереженості унікальних фондів стародавніх рукописів, зосереджених в архівах і бібліотеках країни. Одну з найстаріших у Франції класичних шкіл бібліотечознавства та документації було відкрито 1935 р. при Паризькому католицькому інституті. Нині в ньому діє дворічна освітня програма підготовки дипломованих фахівців, які можуть працювати в усіх типах бібліотек і центрах документації. Вступити на цю програму можуть абітурієнти, які мають ступінь бакалавра й готові вивчати навчальні дисципліни "Інформаційні системи", "Документальний аналіз", "Індексування та бібліографування", "Адміністрування бібліотек та центрів документації", "Системи автоматизації документаційних процесів" [14].

Традиція підготовки фахівців для бібліотек, архівів і центрів документації в межах однієї спеціальності склалася у Франції під впливом ідей і діяльності П. Отле та А. Лафонтена, які для посилення співпраці між усіма видами документаційних установ 1895 р. заснували в Брюсселі Міжнародний бібліографічний інститут (від 1938 р. і понині — Міжнародна федерація з документації), ініціювали проведення 1937 р. у

Парижі Міжнародного конгресу з документації й докладали чимало зусиль для оптимізації технологій опрацювання інформації в різних видах споріднених документно-комунікаційних систем [5]. Інтеграційна модель вищої бібліотечно-інформаційної освіти, що "на вході" передбачає опанування студентами базових знань про генетичну й технологічну спорідненість функціонування базових складників системи документальних комунікацій (видавництв, бібліотек, архівів, музеїв, інформаційних центрів), а "на виході" — здобуття певної спеціалізації на останньому курсі навчання, виявилася гнучкішою та економічно ефективнішою. Згодом ця модель стала основою для розбудови системи підготовки бібліотекарів-архівістів-документалістів у 16 франкомовних країнах Африки (Бенін, Буркіна-Фасо, Бурунді, Габон, Заїр, Камерун, Конго, Кот-д'Івуар, Мадагаскар, Малі, Нігер, Руанда, Сенегал, Того, Центральноафриканська Республіка, Чад). Так, у 1960-х рр. у Сенегалі було відкрито перший у країнах Африки спеціалізований заклад вищої освіти — Дакарську школу бібліотекознавства, архівознавства та документалістики, в якій на єдиній когнітивній базі готують фахівців для бібліотечних, архівних і документаційних служб. Науковці доводять, що й понині ця модель є найдоцільнішою для африканських країн, де систему вищої університетської освіти недостатньо розвинено, а кадри для документно-комунікаційних установ готують на курсах при національних бібліотеках та архівах із наданням сертифікату або на основі дистанційних програм, що їх пропонують європейські чи американські університети [1].

Національно традиційною залишається ця модель вищої бібліотечно-інформаційної освіти й для Франції: нині з 45 університетів країни, що готують інформаційних фахівців, більшість пропонують інтегровані за змістом освітні програми. Зокрема, серед численних магістерських програм популярними є "Бібліотечна справа, документація та цифрові архіви", "Комунікаційне посередництво та документальна пам'ять", "Бібліотека, книжкова торгівля та видавнича справа", "Документні ресурси та бази даних", "Управління та опрацювання інформації", "Інформаційні та комунікаційні дослідження", "Технології інформаційних систем", "ЗМІ та економічна комунікація", "ЗМІ та медіатехнології", "Стратегічне опрацювання інформації щодо технологій та інновацій", "Цифрові комунікації та управління проектами" тощо.

Французька система вищої освіти має складну та багаторівневу організаційну структуру: ступінь бакалавра — це початковий ступінь вищої освіти, який здобувачі опановують після загальнонаукового навчання в коледжі і який є обов'язковою умовою для здобуття повної вищої освіти. Диплом про вищу освіту на базі бакалавріату французькі студенти отримують в університетах через два роки навчання, ступінь ліценціата — після ще одного додаткового року навчання; ступінь магістра — ще через рік навчання; диплом про поглиблену вищу освіту, що надає право написання та захисту докторської дисертації, — після п'яти років університетського навчання [8; 9]. Бібліотекарів-документалістів готують не лише в спеціалізованих закладах вищої освіти на кшталт Національного інституту документаційних технологій, а й на кафедрах інформаційних і комунікаційних досліджень гуманітарних факультетів класичних університетів (Університет Сорбонни, Університет Поля Валері та інші), у галузевих інститутах (технологічному, економічному, політичних досліджень та інших). Гнучка система вищої освіти дає змогу студентам реалізувати індивідуальну траєкторію навчання й чергувати його з практичною діяльністю після здобуття певного освітнього рівня.

Одним із провідних спеціалізованих закладів вищої освіти Франції є Вища національна школа бібліотекознавства та інформаційних наук (ENSSIB), заснована 1963 р. у Віллербанні неподалік від Ліона. Цей державний заклад готує майбутніх керівників у галузі управління інформацією, цифрового архівування й видавничої діяльності, бібліотек і документації. За два роки навчання студенти мають можливість здобути подвійний магістерський ступінь: магістра в галузі інформаційних і бібліотечних наук та магістра в галузі цифрових гуманітарних наук. На першому році навчання здобувачі освіти формують міцну теоретичну базу у сфері бібліотекознавства, інформації та документації, а на другому — поглиблюють фахову спеціалізацію, обираючи навчання за однією з чотирьох освітніх магістерських програм: "Цифрові архіви", "Науково-технічна інформація", "Політика бібліотек та управлінська документація", "Цифрові публікації".

Наскрізні дисциплінарні знання та навички, що їх повинен мати будь-який фахівець у галузі документальних комунікацій, незалежно від того, бібліотекар він, архівіст чи документаліст, сту-

денти здобувають у результаті опанування навчальних дисциплін "Документування культури", "Інформаційно-комунікаційні технології: виклики практикам", "Моделювання та епістемологія інформації", "Від інформаційного дослідження до документального продукту", "Управління проектами", "Англійська мова".

Опанування освітньої програми "Цифрові архіви" передбачає набуття навичок визначення цінності архівних документів, управління їхнім життєвим циклом, розроблення та реалізацію проектів упровадження в організаціях систем електронного архівування. Диплом магістра з цієї спеціалізації дає випускникам змогу обіймати посади менеджера у сфері документації, менеджера проектів електронного архівування, консультанта з управління документами, їх дематеріалізації та архівування. Навчання на означеній освітній програмі передбачає, крім опанування теоретичних дисциплін "Цифрові архіви", "Зберігання цифрової інформації", "Управління записами", "Архівування висхідних цифрових даних для історичного надбання та досліджень", написання магістерської дисертації, а також реалізацію проекту з управління цифровим архівуванням, що відбувається під час стажування на робочому місці.

Освітню програму "Науково-технічна інформація" спрямовано на підготовку фахівців, здатних до пілотування та запровадження систем управління, опрацювання й використання професійної інформації незалежно від сфери діяльності установи. Випускники цієї освітньої програми обіймають посади інформаційного менеджера, консультанта в галузі систем менеджменту документів і даних, менеджера з бізнес-документів, документаліста, фахівця з технічного захисту інформації. Серед навчальних дисциплін обов'язковими для опанування є "Менеджмент документальних та інформаційних систем", "Методи та інструменти опрацювання даних", "Комунікації та документація компанії", "Соціологія організації та інформаційно-комп'ютерні технології", а також виробнича практика чи професійне стажування й написання магістерської дисертації.

Діяльність сучасної документаційної служби чи бібліотеки потребує кваліфікованих менеджерів, які прогнозують і підтримують зміни через управління сервісами та зважену комунікативну політику. На формування означених компетентностей у здобувачів магістерського ступеня спрямовано освітню програму "Політика

бібліотеки та управлінська документація". Її випускники працюють на посадах бібліотекаря та документаліста, керівника документаційної служби, менеджера документних ресурсів, менеджера з просування та документаційного посередництва, керівника проекту електронної бібліотеки. Базові дисциплінарні знання й навички студенти набувають під час вивчення навчальних дисциплін "Керівництво послугами", "Розроблення та впровадження документаційної політики", "Управління сервісами та змінами", "Управління електронною бібліотекою або цифровим проектом". Другий семестр навчання повністю присвячено професійному стажуванню та написанню магістерської дисертації.

Еволюція цифрової видавничої індустрії генерує попит на керівників цифрових видавництв. Місія освітньої програми "Цифрові публікації" — озброїти майбутніх професіоналів навичками розроблення редакційної стратегії та створення цифрових редакційних продуктів, реалізації творчого й технологічного ланцюга електронної книги у видавничому, літературному та академічному секторах. Такі фахівці зазвичай обіймають посади менеджера цифрового видавничого проекту, менеджера з виробництва електронних книг, менеджера цифрових колекцій, менеджера мультимедійного контенту, аналітика зі стратегій цифрового редагування. Відповідні компетентності у студентів формують під час вивчення дисциплін "Редакційні стратегії та практика сучасних професіоналів", "Цифрові видавничі технології", "Редакційний дизайн: дизайн-проект", "Історія видавничої та книготорговельної діяльності", "Міжнародна співпраця". У другому семестрі навчання передбачені професійне стажування чи виробнича практика у видавництві та написання магістерської дисертації.

Слід наголосити, що освітню політику Вищої національної школи бібліотекознавства та інформаційних наук спрямовано на поглиблену професійну інтеграцію здобувачів освіти, яку реалізують не лише через можливість працювати один день на тиждень у певній документно-комунікаційній установі за профілем навчання (видавництві, архіві, бібліотеці, документаційній службі), а й через тривале (від 4 до 6 місяців) стажування студентів в університетських бібліотеках Брюсселя, Женеви, Болоньї, Мілана, Барселони, спеціалізованих центрах документації Лондона та Женеви, бізнес-структурах будь-якого спрямування, що працюють в Європі,

Японії, США та Канаді. Набуття професійного досвіду й налагодження різновекторних фахових зв'язків під час навчання суттєво підвищують можливості працевлаштування випускників, 90% яких зазвичай знаходять роботу одразу після отримання магістерського диплома.

Висновки. Досвід упровадження програм подвійних дипломів із кон'юнктурними профілізаціями, обов'язкова участь під час навчання в управлінні командними проектами, реалізація

реальних дипломних проєктів, виконаних на замовлення роботодавців чи спонсорів, міжнародна мобільність студентів, поглиблена практична підготовка та можливість дуальної освіти на рівні магістратури є корисними та перспективними інноваціями для запозичення українською системою підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців вищої кваліфікації, яка нині відбувається в межах єдиної інтегрованої спеціальності 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа".

Список використаних літератури та джерел

1. *Абтакабо А. М.* Система подготовки библиотекарей-архивистов во франкоязычных странах Африки: история и перспективы развития : дис. ... канд. пед. наук / Ахмат Махамат Абтакабо ; Московский государственный университет культуры и искусств. — Москва, 2001. — 220 с.
2. *Бабушкина Ю. В.* Интернационализация профессионального образования в библиотечно-информационной сфере / Ю. В. Бабушкина, И. Е. Парамонова // Научные и технические библиотеки. — 2019. — № 8. — С. 112—120.
3. *Лиховид Т. Ф.* Библиотечно-информационное образование в европейских странах: традиции и новации / Т. Ф. Лиховид // Культура: управление, экономика, право. — 2009. — № 3. — С. 12—14.
4. *Лиховид Т. Ф.* К 25-летию Европейского бюро библиотечных, информационных и документационных ассоциаций / Т. Ф. Лиховид // Румянцевские чтения — 2017. Ч. I : материалы междунар. науч.-практ. конф. (18—19 апр. 2017) : [в 3 ч.]. — Москва : Пашков дом, 2017. — С. 340—344.
5. *Отле П.* Библиотека, библиография, документация: Избранные труды пионера информатики / П. Отле. — Москва : ФАИР-ПРЕСС : Пашков Дом, 2004. — 348 с.
6. *Соляник А. А.* Євроінтеграційні тренди модернізації інформаційної освіти в Україні / А. А. Соляник // Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: стратегічні орієнтири : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. / Укр. бібл. асоц. — Київ : УБА, 2018. — С. 5—9.
7. *Соляник А. А.* Культуроцентрическая модель модернизации высшего библиотечно-информационного образования / А. А. Соляник // Вісник ХДАК : збірник наукових праць. — Харків, 2013. — Вип. 40. — С. 31—40.
8. *Царева А. В.* Библиотечно-информационное образование во Франции : научно-методическое пособие / А. В. Царева. — Москва : Либерия-Бибинформ, 2007. — 180 с.
9. *Царева А. В.* Подготовка библиотечно-информационных специалистов в системе высшего образования Франции : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Царева Александра Владимировна ; Самарская государственная академия культуры и искусств. — Самара, 2005. — 24 с.
10. *Building Strong Library and Information Science Education (BSLISE) Working Group, IFLA.* — Mode of access: <https://bslise.org/>. — Title from the screen.
11. *Building Strong LIS Education: A Call to Global and Local Action : An IFLA BSLISE Working Group White Paper.* — Mode of access: <https://openbooks.uct.ac.za/uct/catalog/view/liseducation/13/391-2>. — Title from the screen.
12. *Library and Information Science (LIS) Education in Europe. The Role of EUCLID in Curriculum Development and Equivalence of Qualifications.* — Mode of access: <http://origin-archive.ifla.org/IV/ifla60/60-haro.htm>. — Title from the screen.
13. *Master sciences de l'information et des bibliothèques.* — Mode of access: https://www.enssib.fr/sites/enssib.fr/files/inline-files/guide_master_SIB_2021.pdf. — Title from the screen.
14. *World Guide to Library, Archive and Information Science. Third new and completely revised Edition / Edited by Axel Schniederjürge (2017).* — München : KG-Saur, 2017. — 561 p.

Anatolii Humenchuk,

*PhD of Historical Sciences, Associate Professor,
Deputy Director of the Educational and Scientific Institute
of the International Relations and Social Sciences,
PJSC "Interregional Academy of Personnel Management"*

French model of higher education in library and information: cognitive and organizational features

The article looks into the history of the French library and information higher education system's origin and its current state of functioning. The study pays attention to its place in the world system of library and information training, and determines the features of cognitive and organizational components. It is noted the French model of

higher education in information traditionally to train specialists for libraries, archives and documentation centers within one specialty. The specifics of the librarian-documentary specialist's degree training in French universities is considered, as well as the profiles of their master's programs are characterized. The article analyses the current vectors of library and information specialists' training in the most authoritative specialized institution of higher education in France — the National School of Library and Information Sciences (ENSSIB — *École nationale supérieure des sciences de l'information et des bibliothèques*). The latter offers double degree programs focused on conjuncture specializations in demand in the information market. The study determines the peculiarities of the master educational programs' cognitive component and characterizes the key competencies that students acquire during their mastering. For Ukraine, the emphasis is placed on promising innovations of the French model of library and information specialists training, which should be implemented within a single integrated 029 "Information, Library and Archival Studies specialty".

Keywords: higher education in library and information; France; master's educational programs; model of the "librarian-archivist-documentary" integrated training

References

1. Abtakabo A. M. (2001). *Sistema podgotovki bibliotekarej-arhivistov vo frankoyazychnyh stranah Afriki: istoriya i perspektivy razvitiya*. PhD. Moskovskij gosudarstvennyj universitet kultury i iskusstv. Moskva.
2. Babushkina Yu. V. & Paramonova I. E. (2019). Internacionalizaciya professional'nogo obrazovaniya v bibliotечно-informacionnoj sfere. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki*, 8, pp. 112—120.
3. Lihovid T. F. (2009). Bibliotечно-informacionnoe obrazovanie v evropejskih stranah: tradicii i novacii. *Kul'tura: upravlenie, ekonomika, pravo*, 3, pp. 12—14.
4. Lihovid T. F. (2004). K 25-letiyu Evropejskogo byuro bibliotечnyh, informacionnyh i dokumentacionnyh asociacij. *Rumyancevskie chteniya — 2017. Ch. I: materialy mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (18—19 apr. 2017): [v 3 ch.]*. Moskva: Pashkov dom, pp. 340—344.
5. Otle P. (2004). *Biblioteka, bibliografiya, dokumentaciya: Izbrannye trudy pionera informatiki*. Moskva: FAIR-PRESS: Pashkov Dom.
6. Solyanik A. A. Evrointegracijni trendi modernizacii informacijnoї osviti v Ukraini. *Suchasna informacijno-bibliotечna osvita: strategichni orientiri : zb. materialiv VIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* Kyiv: UBA, pp. 5—9.
7. Solyanik A. A. (2013). Kul'turocentricheskaya model' modernizacii vysshego bibliotечно-informacionnogo obrazovaniya. *Visnik HDAK*, 40, pp. 31—40.
8. Careva A. V. (2007). *Bibliotечно-informacionnoe obrazovanie vo Francii*. Moskva: Libereya-Bibinform.
9. Careva A. V. (2005). *Podgotovka bibliotечно-informacionnyh specialistov v sisteme vysshego obrazovaniya Francii*. PhD. Samarskaya gnosudarstvennaya akademiya kultury i iskusstv. Samara.
10. *Building Strong Library and Information Science Education (BSLISE)*. An IFLA Working Group. (2022). BSLISE IFLA, [online]. Available at: <https://bslise.org/>.
11. *Building Strong LIS Education: A Call to Global and Local Action : An IFLA BSLISE Working Group White Paper*. (2022), [online]. Available at: <https://openbooks.uct.ac.za/uct/catalog/view/liseducation/13/391-2>.
12. *Library and Information Science (LIS) Education in Europe. The Role of EUCLID in Curriculum Development and Equivalence of Qualifications*. (2022), [online]. Available at: <http://origin-archive.ifla.org/IV/ifla60/60-haro.htm>.
13. *Master sciences de l'information et des bibliothèques*. (2022). [online]. Available at: https://www.enssib.fr/sites/enssib.fr/files/inline-files/guide_master_SIB_2021.pdf.
14. *World Guide to Library, Archive and Information Science Education. Third new and completely revised Edition*. (2017). München: KG Saur.

Надійшла до редакції 13 січня 2022 року

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21783-11683ПР від 31.12.2015.

Формат 60x84¹/₈. Ум. друк. арк. 6,05. Тираж 126 пр. Зам. 10.

Журнал надруковано на обладнанні Книжкової палати України

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1954 від 24.09.2004.

До уваги читачів: електронний варіант журналу "Вісник Книжкової палати" ISSN 2076-9555 (онлайн-версія) розміщено на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в розділі "Наукова періодика України":

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKP/index.html
